

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα

Στὸ περασμένο τεῦχος διαπιστώσαμε τὴν ἀγωνία καὶ τὸ τρέξιμο τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας ποὺ ἔχει ἀποδυθεῖ σὲ ἕναν ἀγώνα δρόμου χωρὶς τελειωμό. Τρέχει ἀκατάπαυστα, χωρὶς ἐλπίδα ἀναπαύσεως, σ' ἕνα φαῦλο κύκλο πατώντας στὶς ἴδιες πάντα πατημασιές.

Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος ἂν τὸν ρωτήσετε πῶς αἰσθάνεται, θὰ σᾶς ἀπαντήσει ὅτι εἶναι κουρασμένος καὶ φορτωμένος (πρβλ. Ματθαίου ια' 28). Ἀλλὰ καὶ ὁ καθένας μας ἂν ρωτήσῃ τὸν ἑαυτὸ του θὰ διαπιστώσῃ πῶς αἰσθάνεται βαρυφορτωμένος μὲ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα (Ματθαίου κγ' 4). Θὰ ἔλεγα ὅτι οἱ ὑποχρεώσεις μας μαζεύονται σὰν σὲ χιονοστιβάδα ποὺ ὁ ὄγκος τῆς δλονὲν καὶ αὐξάνει καὶ μᾶς παρασύρει πρὸς τὰ κάτω.

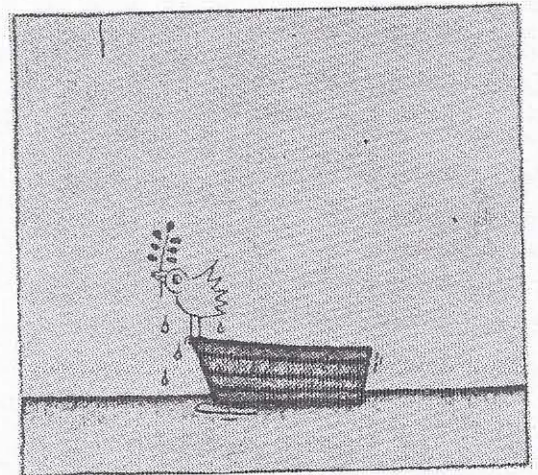
Ὅλα αὐτὰ τὰ βάρη προέρχονται ἀπὸ ποικίλες ὑποχρεώσεις. Συσσωρεύονται τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο ὅπως οἱ σακκοῦλες τῶν ἀπορριμμάτων μὲ τὴν τελευταία ἀπεργία τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων ποὺ κινδύνεψαν νὰ μᾶς πνίξουν στὴν κυριολεξία. Βάρη ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς ἐργασίας μας, οἰκογενειακὰ βάρη, κοινωνικὰ βάρη, βάρη ἀτομικὰ ποὺ τὰ φορτώνουμε μόνοι μας πάνω μας χωρὶς νὰ μποροῦμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε.

Υπάρχουν ἀκόμα βάρη ποὺ ἀνήκουν σὲ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ὅμως σπεύδουν προθυμότατοι νὰ μᾶς τὰ φορτώσουν. Χάρη στὴν ὀλιγωρία τῶν ἄλλων καταλήγει νὰ αἴρουμε ἡμεῖς μόνοι τὰ βάρη πολλῶν. Ἐνδεχομένως, ὅλοι μας, ἀπὸ τὴ συναίσθηση ὅτι εἴμαστε ὑπερβολικὰ φορτωμένοι φροντίζουμε νὰ ξεφορτώνουμε μερικὸ βάρος μας στὶς πλάτες τῶν ἄλλων καὶ τὸ φορτίο μας νὰ γίνετα ἑλαφρότερο εἰς θάρος... τῶν ἄλλων. Ἡ κατανομή τῶν βαρῶν γίνετα μερικὲς φορές μὲ λειψὰ ζύγια καὶ τὸ γνωστὸ «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε» (Γαλάτας ς' 2) καταλήγει νὰ γίνετα «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζεις...».

Ἄλλες φορές πάλι, ἀπὸ ὑπερβάλλοντα ζῆλο —φαινόμενο ἀρκετὰ σπάνιο σήμερα— ἢ ἀπὸ ἔξω ἀπὸ τὰ πρά-

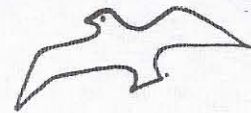
γματα ὑπερβολικὴ ἐκτίμηση τῶν ἱκανοτήτων καὶ δυνατοτήτων μας, ἀναλαμβάνουμε ὑποχρεώσεις ποὺ μᾶς ξεπεροῦν. Κι ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ζυγίζοντας τὰ πράγματα πιστέψαμε ὅτι μὲ τὶς δυνάμεις ποὺ διαθέταμε θὰ ἦταν δυνατό νὰ φέρομε σὲ πέρας τὸ συγκεκριμένο ἔργο ποὺ μᾶς ζητήθηκε, στὴν συνέχεια διαπιστώνουμε ὅτι αὐτὸ ποὺ ἐπωμισθήκαμε εἶναι ἀδύνατο νὰ ολοκληρωθεῖ. Τότε ἢ σπεύδουμε νὰ ἀρνηθοῦμε καὶ ἐκτιθέμεθα ἀνεπανόρθωτα ἢ συνεχίζουμε γεμίζοντας μὲ ἀγχος, ἀγωνία, στρές, ἔνταση, πίεση καὶ τὰ γνωστὰ ἐπακολουθοῦντα φαινόμενα.

Πάντως εἴτε μὲ τὸν ἕνα τρόπο εἴτε μὲ τὸν ἄλλο τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτό. Εἴτε, δηλαδή, τὰ βάρη προέρχονται ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἴδιους, εἴτε ἀπὸ πίεση τῶν ἄλλων, εἴτε ἀπὸ ἀμέλεια ἢ ἀνευθυνότητα τῶν τρίτων, ἡμεῖς βρισκόμαστε σὲ κατάσταση ἀπελπιστικὴ. Τὸ σκάφος τῆς ζωῆς μας κινδυνεύει νὰ θυθιστεῖ καὶ νὰ χάσουμε καὶ τὸ φορτίο μαζί του. Σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις οἱ καλοὶ ναυτικοὶ πέταγαν ὅλο τὸ φορτίο καὶ ἀκόμα καὶ τὸ ἔρμα (σαβούρα) ὥστε νὰ ἐλαφρώσει τὸ σκάφος γιὰ νὰ σωθοῦν οἱ ζωῆς τοῦ πληρώματος καὶ τῶν ἐπιβατῶν. Μετὰ ἀσφαλῶς ἀπὸ ἐνδὸς τέτοιου τύπου ξα-

Σκίτσο τοῦ SCHLOTE γιὰ τὸν OXFAM.

σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

λάφρωμα, παρὰ τὶς ἀπώλειες σὲ πράγματα, ὅλοι αἰσθάνονται κυριολεκτικὰ ἀνακουφισμένοι.

Εἶναι, ὅμως, ἀνάγκη νὰ φθάσουμε σὲ τέτοιου εἴδους ἀκραεῖς καταστάσεις, ἔχοντας ἐξαντλήσει τὰ τελευταῖα περιθώρια μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου, γιὰ νὰ ἔλθουμε στὸν ἑαυτὸ μας καὶ νὰ καυνοῖσουμε τὴν περαιτέρω πορεία μας; Νομίζω πὼς ὄχι.

Ταξιδιώτης χωρὶς ἀποσκευές;

Στὸ σημεῖο ἴσως ποὺ θρῖσκόμεστε χρειάζεται νὰ κάνουμε μίαν ἀναθεώρηση ὡς πρὸς τὰ φορτία ποὺ μπορούμε νὰ σηκώσουμε. Ἐδῶ χρειάζεται πραγματικὰ νὰ ζυγίσουμε τὶς δυνάμεις μας. Τί μπορῶ νὰ σηκώσω; Ποιές εἶναι οἱ δυνατότητές μου; Νὰ ἐκτιμῆσω αὐτὸ ποὺ μπορῶ νὰ καταφέρω σήμερα καὶ τώρα. Ὅχι αὐτὸ ποὺ μπορούσα χθὲς ἢ θὰ κατάφερα αὔριο. Νὰ ἐκτιμῆσω σημαίνει οὔτε νὰ ὑπερ-εκτιμῆσω οὔτε νὰ ὑποτιμῆσω.

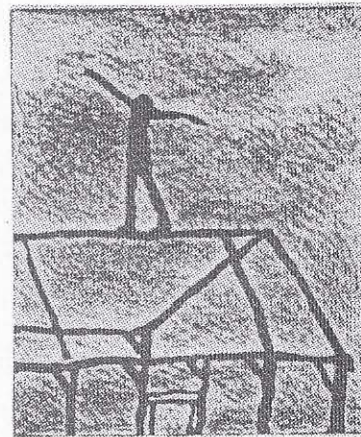
Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων μένει καθοριστικὴ (Ματθαίου κε' 14-30). Αὐτὸς ποὺ ἔχει τὰ πέντε, νὰ τὰ κάνει ἄλλα πέντε· αὐτὸς ποὺ ἔχει τὰ δύο, ἄλλα δύο· καὶ ὁ τρίτος ποὺ τοῦ ἐμπιστεύθηκαν τὸ ἓνα νὰ τὸ κάνει ἄλλο ἓνα. Μὰ καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀποφάσισε νὰ οἰκοδομήσει ἕναν πύργο ἢ τοῦ βασιλέως ποὺ ξεκινάει γιὰ πόλεμο εἶναι ἐξίσου βοηθητικὴ (Λουκᾶ ιδ' 28-33). Δὲν πρέπει νὰ ξεκινήσει πρὶν ψηφίσει τὴν δαπάνη καὶ ὑπολογίσει ἂν μπορεῖ νὰ φέρει σὲ πέρασ εἴτε τὴν οἰκοδομὴ εἴτε τὸν πόλεμο.

Μιὰ τέτοια στάθμιση τῶν δυνάμεων σὲ σχέση μὲ τὸ ὑπὸ ἀνάληψη ἔργο εἶναι πολὺ βοηθητικὴ γιὰ ὅλους. Γιὰ τὸν Ἰερέα πρωτίστως. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν ὁποῖον οἱ ποιμνιόμενοι θὰ ζητήσουν συμβουλὴ καὶ γνώμη γιὰ τὸ πῶς θὰ κατανεύμουν τὶς δυνάμεις τους. Σὲ τέτοιου εἴδους ἀμφιβολίες ὁ **Π ο ι μ ἔ ν α ς** εἶναι ἐκεῖνος ποὺ καλεῖται νὰ χειραγωγῆσει σὲ λεπτὲς ἰσορροπίες.

Νὰ μάθει καὶ νὰ μάθει

Ἄν, ὅμως, δὲν ἔχει καταφέρει τὴν δική του ἰσορροπία θαρῶν καὶ κινήσεων ἂν ὁ ἴδιος θρῖσκεται σὲ κατάσταση ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἰκανοποιήσῃ τὶς δικές του ἐφέςεις καθὼς καὶ τὰ αἰτήματα ποὺ προέρχονται ἀπ' ἔξω, τότε θὰ ἀπαιτεῖ, αὐτὰ ποὺ ὁ ἴδιος δὲν μπορεῖ νὰ

ἐπιτελέσει ἀπὸ μόνος του νὰ τὰ πραγματοποιοῦν οἱ ἄλλοι στὴ ζωὴ τους. Ὄντας οὐσιαστικὰ δυσαρεστημένος μὲ τὸν ἑαυτὸ του θὰ ἐκφράζει ἀδυσώπητη δυσαρέσκεια μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἄλλων.

«Ἀγαπητὸν γάρ, ἀγαπητόν, πάντα ταῦτα διακόψαντα τὰ σχοινία δυνηθῆναι ἐπιλαβέσθαι τῆς ἄνω πόλεως».
(Ἱερὸς Χρυσόστομος)*.

Ὅλοι μας ἔχουμε παρατηρήσει ὅτι, ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια καὶ ἀποκτοῦμε πείρα περὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὅσο γνωρίζουμε καλλίτερα τὸν ἑαυτὸ μας τόσο ἀπαιτοῦμε ἀπ' αὐτὸν ἐκεῖνο ποὺ παλιότερα ἀπαιτούσαμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὅσο συμβιβάζομαστε μὲ τὴν πραγματικὴ εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ μας: αὐτὸ εἶμαι καὶ αὐτὸ μπορῶ νὰ κάνω μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τόσο ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τὸν ἄλλο ὅτὸ ποὺ μπορεῖ ν' ἀποδώσει καὶ ἐκεῖνος μὲ τὴν χάρη του.

Δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ νὰ σηκώσῃ ἐκεῖνος τὰ θάρη τὰ δικὰ μου, τίς εἶναι οἱ εἰψείες τὶς δικές μου γιὰ τὶς πραγματοποιήσῃ μὲ τὴν βοήθειάν σου. Οὔτε ἐγὼ ἐπειδὴ ἐγὼ μπορῶ νὰ πραγματοποιήσω κάτι σπουδαῖο, νὰ εἶμαι πρωταθλητὴς θαρῶν θαρῶν γιὰ παράδειγμα, νὰ ζητῶ ὅλοι νὰ γίνουν πρωταθλητὲς θαρῶν ἢ νὰ καυχίεμαι μάλιστα γι' αὐτὸ. Ἡ ὑπόμνηση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μᾶς ἐπαναφέρει στὴν σωστὴ τάξη. Στὸ κάτω κάτω, «ἕκαστος γάρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει» (Γαλάτας ε' 5).

Ὅταν προσπαθῶ νὰ δῶ στὶς σωστὲς του διαστάσεις καὶ δυνατότητες τὸν ἑαυτὸ μου τότε συνηθίζω νὰ βλέπω στὶς σωστὲς τους διαστάσεις καὶ δυνατότητες καὶ τοὺς ἄλλους. Νὰ ἀπαιτῶ οὔτε λιγότερο οὔτε περισσό-

ΔΙΑ ΝΑ ΜΗ ΛΗΣΜΟΝΩΜΕΝ ΤΑΣ ΕΘΝΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥΣ

Τοῦ Ἀρχιμ. ΕΥΘ. ΕΛ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ
Ἐφημερίου - Ἱεροκήρυκος τῆς Ἀρχιεπίθης Ἀθηνῶν

Ὁ Θεός, τόσο δια τῆς πανσόφου δημιουργίας Αὐτοῦ, ὅσον καὶ δια τῆς ἀγρύπνου καὶ δικαίας ἐπεμβάσεώς Του, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ περιουσίου λαοῦ Του, δὲν ἀφῆκεν Ἐαυτὸν «ἀμάρτυρον» (Πράξ. 14,17). Ἐδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον φύσιν λογικὴν, παρατηροῦσαν, στοχαζομένην, ἐνθυμουμένην, κρίνουσαν, συγκρίνουσαν καὶ συμπεραίνουσαν (παρατήρησις, πείραμα, πόρισμα), ἵνα ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ἀνηφοῦται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ θεώρησιν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, τῆς ἀναλλοίωτου ἀφθαρσίας καὶ μακαριότητος, τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεός ἐδημιούργησε τὸ Σύμπαν, μὲ τοὺς ἀπειροπληθεῖς κόσμους καί, ἐκ τῆς παρατηρήσεως καὶ μελέτης αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος πείθεται, ὅτι ὑπάρχει Θεός Δημιουργὸς Παντοδύναμος, Ὁστις «πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν» (Ψ. 103,24). Πληρέστερον δὲ καὶ τελειότερον ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν ὁ Θεός, ἐν τῷ σαρκωθέντι καὶ ἐνανθρωπήσαντι Μονογενεῖ Ἰῆσῳ καὶ Λόγῳ Αὐτοῦ, Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Ὁ ἐνηνθρωπισμένος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς προεγνωσμένης καὶ κεχαριτωμένης Παρθένου (Γενέσ. 3,15. Γαλάτ. 4,4. Ἦσ. 7,14. Ματθ. 1,16-23) Θεὸς Λόγος ἐφανερώσεν

εἰς ἡμᾶς ὅτι ὁ μόνος Ζῶν καὶ ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι ὁ Τριαδικός, ἦτοι, ὅτι «ὁ Πατήρ, δι' Ἰησοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ποιεῖ τὰ πάντα» (Μ. Ἀθανάσιος) καὶ «θέλει πάντας ἄνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4).

Ὁ Θεός, ἐν τῇ βουλήσει Του, νὰ λάβουν ὀρθὴν γνῶσιν θεογνωσίας καὶ νὰ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι, καθώρισε τὰς «δοκθεσίας» τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἀποφαίνεται, ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Πράξ. 17,26 - Θέρος τοῦ 51 μ.Χ.). Μαρτυρεῖ δ' ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία, ὅτι ὁ Θεὸς ἀείκωτε ἐβόηθησε καὶ συνεμάχησε καὶ ἐπροστάτευσεν τὰ εὐσεβῆ ἔθνη, ὅταν, μικρὰ αὐτὰ καὶ ἀδύνατα, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀμνηθοῦν, ἵνα περιφρουρήσουν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν των, τὰ ὅσα καὶ τὰ ἱερά των, τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά καὶ τοὺς γέροντας γονεῖς των, τοὺς Ναοὺς των καὶ τοὺς Τάφους τῶν προγόνων των (Ψ. 19,7), μαχόμενα ἐνόπλιως κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐπιδρομέων. Ἡ παγκόσμιος Ἱστορία καὶ Ποίησις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν καὶ τὰ Ἐπιγράμματα, δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὑπεροχώτερα ἀπὸ τὰ Ἐπιγράμματα Σιμωνίδου τοῦ Κείου, τὰ ποιηθέντα εἰς τοὺς Ἑλληνας

τερο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ μπόροῦν ν' ἀποδώσουν. Καθοδηγώντας ὁμοῦ τοὺς ἄλλους πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση τοὺς βοηθῶ νὰ ὀργανώσουν καὶ τίς διαπροσωπικὲς τους σχέσεις ἀναλόγως. Νὰ μὴν φορτῶνουν δηλαδὴ φορτία θάρρα καὶ δυσθάστακτα στὴν οἰκογένειά τους, στοὺς συνεργάτες τους, στοὺς γείτονες, στοὺς συμπολίτες τους καὶ αὐτὸ σὲ ἕλα τὰ πιθανὰ ἐπίπεδα σχέσεων καὶ καταστάσεων. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπιτυγχάνεται μία σταδιακὴ ἐκφόρτιση καὶ ἀνακούφιση ἡμῶν τῶν ἰδίων καὶ ὅλων ὅσοι συναλλάσσονται μαζί μας.

Μεταξὺ ἀποθέσεως καὶ παραθέσεως

Ἡ περίοδος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Σαρακοστῆς ποὺ ἀνοίγεται μπροστὰ μας ἄς γίνεῖ ἓνα στάδιο προσπάθειας πρὸς τὴν κατεύθυνση μιᾶς ὀρθῆς ἀνακατανομῆς τῶν φορτίων μας. Στὴν Θεία Λειτουργία ζοῦμε καὶ κινούμεθα καθημερινὰ μεταξὺ «ἀποθέσεως» καὶ «παραθέσεως», ἀποθέσεως τῆς βιοτικῆς μέριμνας καὶ παραθέσεως τῆς ζωῆς μας στὸν Χριστό. Τὰ δύο παραγγέλ-

ματα, ἐφόσον τὰ ἐνστερνισθοῦμε κρύβουν μυστικὲς ἐπαγγελίες: «Πᾶσαν, λοιπόν, τὴν βιοτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν» καὶ «πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα».

Ὁ Κύριος ποὺ σηκώνει τὸ θάρος τῆς σωτηρίας μας μᾶς καλεῖ ἰδιαίτερα τώρα ἀπευθυνόμενος στὸν καθένα μας χωριστά:

«Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρὸς εἰμὶ καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρὸν ἐστίν» (Ματθαίου ια' 28-30).

* Παράθεση ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ ἱερομονάχου Γρηγορίου, Ἡ Θεία Λειτουργία, Σχόλια, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Δόμος», 1985, σ. 235. Τὸ στίχο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου τοῦ W. MAXWELL, SO LONG, SEE YOU TOMORROW, Ἐκδ. KNOPF (διθλοκωρῖσια στὸ περιοδικὸ «AMERICAN WAY», τεῦχος Ἰανουαρίου 1980, σ. 79).